

8 НАШОГО ЖИТТЯ.

На лаві підсудних.—Сон чи дійсність?—Нація під судом.—Пруські марки.—Серед Пінкертонів.—Документи*.—Панський дружок.

*—Аргумент за свідок худоби і Святий Ягедомб.—Львівська автономія та суцільні Череп-Спиридовичі.—До сторін держави: три факти і п'ять вимовних призем.—«Шлем»-хочі! і кривавий грим.—Нарешті «справки факти!»—«Diennik Kowki» гірко.—Після нас напав занепокоєння.—Ягедомба Віалу?—Альтернатива і одні частини.—Болотом на Вершова.—А суді ціло?—Іскупні і клоауші.—Natio natioua lupi.

Чи думалося, чи гадалося вам, читачу, що ви раптом опинитесь на лаві підсудних, що кругом вас нішпоритимуть, залазять вам в брудніши чобітьми в саму душу вашу, нечесливі Наті Пінкертоні, що суворий трибунал в неבלаганих суддів поставив вас перед себе і дасть вам тяжкий присуд, навіть не спитавши вас і не вислухавши вашого виправдування? Чи свилося коли вам, тихий та смирний обиватель український, що ви зробитеся центром уваги мало не всього світу, що ви почнете впадати на світові події, що вами зацікавляться можливі й вельможні і я всі заставки перетривають кісточку вашу, ні одної вам цілої для власного союжу не воставлявши?

І от же сталося. Ви на лаві підсудних... Не ви, ім'я рек, особисто, а ви як член нації, як учасник певного громадського руху, і не тільки ви самостою, а всі ми—я, ти, він, вона, ми, ви, вони. Всі українці на-голоді; і Jean qui s'agit, і Jean qui pleure; і полтавні, що «добре казачуть та на волю другим гуляють», і ті вайлі, що плачуть, бо «недобре замилувалися»—геть усіх чистю вивнесено за одну сабукі, усіх об'ято в одну купу і жукомом «мешено на одну лаву. Все українство тут опинилося, і Пінкертоні вже бараються у вашій беззахисній українській душі, а нешкідливий трибунал вже і присуд вам слява... Суворий до присуду. На вивагу, на гамбу за суджено цілий народ, уся нація налямована тавром безчестя. І вам і адеватати іскуди, бо всі ваші ви правдування вже завдадєдгі анульовано в тому трибуналі, що так несподівано для нас внаше долею закінчилися. Ви навіть свою албі доводити не смієте, ви не можете сказати, що ви той, мовляв, може що й я зми-

шляв, недобре, а я... я хліба тільки того ала й учинив, що на зло другим гуляв,—ні, ви теж вивні, вивні вже тим, що до одної нації з тим недобрим палежати. Все нація під судом...

Що це—сон поганий сниться з дикими якимись, огидними примарами, що насила вам на груди і не то дахнути, а навіть крикнути не дають? Фантазмагорія неймовірна? Фантазми воякряла?.. Ні, це не сон і не фантазмагорія. Це сама дійсність, хоч і гірша за самий надогідніший сон, дивніша за самий найнеймовірніший фантазмагорія, безмежніша за саму будній фантазію. Справді, вся нація під судом опинилася...

Ну, що ж—коли вже суд, то нехай же буде суд. Чи я засуджений, і ти засуджений. Тільки ж попробуємо й ми говорити,—хоч не до суворого трибуналу, то принаймні до тих, хто це не втратив розуму доброго та чесної думки. Во єсть же за білому світі й такі, не весь же світ у трибунальничій пошваві.

Пруські марки—ось за віщо ми під судом опинилися. Коли я вперше прочував за «Галичанчя» вістку про сенсаційні розповіді неміруючого відважі Раковського, я—казюв—тільки вомішував: аю, думаю, переборилиши наші слаби на язык землячків... Але коли я до польських часописів глянув, я перетав умітисати. Я почав оглядатися навкруги і тут тільки побачив себе серед Пінкертонів і тут тільки зрозумів, де я і що во мною. Скажу по правді—гядко мені певномовно зробилося; так гядко що хотілося б захищати вою до вою ганебну справу людського глумства й злості, забути, що навіть я на світі опечені, зворали фізіономії, що тільки й чпають, як би вас зручнам манером живцем проковтнути. Але доводиться перемотити огиду, доводиться зовсім серйозно говорити про те, що не можна ж цілу націю так бездарном тягти на лаву підсудних,—доводиться обдіватися од аграт Пінкертонів.

Читачі знають справу. Прогнаній за пруської поліції за дурисвітство шпиг Раковський і помісти викривні нби цілу організацію, що заведе собі була та поліція серед українців і Галичани і навіть тут, у Києві. Шпиг на вітер не говорить, ви маю «доку-

менти*». З ними він прийшов до редакції «Kurjera Warszawskiego» і слодом чести порядного шпига запевнив, що його документи—то сама правда. Редакція варшавської газети не звірилася, правда, на слово чести Раковського, а взяла з його це й розпущу—Eidestaatliche Versicherung. Уво одно що присягу—де порядний шпиг це раз запрягався, що документи правдиві. І тоді газета з легким сердцем друкує «перевірені» так документи, а інші газети з ще легшим сердцем передрукують і власними коментарями підірають. Правда, виясняється зараз же, що це не вперше поткувало до польських газет з своїми документами Раковський; виясняється далі, що він хоч і сто раз може безцено присягати, як людина по суду признава невідповідальною за свої вчинки. Це не вадить одначе повинистичній польській пресі очиняти дикий гвалт і от уже цілий тиждень закінда болотом навіть не особ, названих у документах Раковського, а цілий український народ, український рух, український попутник*.

І те власне й арядило польських громоверків; не показало, що ті попросту треба було танх документи, а чи правдиві вони, чи ні—ми блужде.

Документи Раковського складалися в змодельному пруського консула до свого центрального начальства та омиюся «агентами німецьких» у Галичани, а також інститутів, що обібрали в Прусії субудій. Вже в першого разу кидається вам в вічі налявчало, до смішного мала сума, за яку закулено на користь Німецьчани цілу добору України. Переладюючи далі списки кінвентів пруського уряду, ми поміж інститутами не знайдемо майже ні однієї, що була б де-небудь на Україні. Так само й між особами, окріче одного-двох привіт, не стрінемо людей, вдіомх в українських сферах. За те стрінемо де-що инше. Поміж німецькими (як Шляфенберг, Люстгартен) та російськими (як Вороболов, Ромачев) привізами в списку ми бачимо і відому з недавніх процесів Яніну Воробовку (Явіна Клепачова), і якогось Бронислава Карча—як посяли польські ж газети, поміпнята з Кракова, і Венція Ліпінського—співробитника, а знов же як посяли поль-

ські газети, львівського «Monitora»... Оже, що це таке, смій запитати кожного, хто хоч трохи має гугдути в голові? Через віщо, коли б навіть «документи» Раковського були справді документами, польські повинисти і Шляфенберга з Люстгартеном, і Вороблова з Ромачевим і навіть Воробовку з Карчем та Венцедем Ліпінськими мають за «українських агентів», коли вони польські—те їхній секрет, якого ми на свіжу голову зрозуміти не можемо. Може ці панове хутко в ласки своїм нам і Раковського схолати надіяти? Дуже дякуємо за доброзичливість панську, але такої ласки не хочемо: хекай панське добро при них і зостається. Але всеж така—що це тає! Спекуляція на дурість людську? Надія, що люде перестали вже розуміти писаве чірим по біаум? Бажання агоністувати ввесь світ? Очевидно, треба за якихось дурнів неосвітчених мати всіх українців, щоб думати, що вони візьмуть на себе бже протесту навіть гріхи Воробовки. І така думка вже пропущена в коментарях грівних наших суддів. Привіями у ч. 148-му «Diennika Kiowskiego» вже висючив якийсь Святий Ягедомб і розповів світові, що український народ «несубудне і замуш одлів» складається. Под аргумент од святої худоби, арозумій в устах фельетоніста, органічно побавленого дотему, ми сміливо можемо Ягедомбі дурувати, бо така аргументація нічого окріче якогось дефекта з ауками самого автора не покаву. Але не весь же трибунал з таких клоаушних суддів складається. Що ж це за анаж, що вони так однодушно розпущують в солідарності в своїм шанованім колегох? Ми зараз до цього питання вернемося, а тепер ще кілька уваг про «документи».

Вже з першого, кажу, погляду можна було зважитися, що в «документах» Раковського ні слова нема правди, привіями в тій частині, де говориться про діяльність на користь Німецьчани українських товариств та окремих осіб з-межи українців. Коли підтає вітний Латинська агенство (власне відомий провокатор Череп-Спиридович) брехнуло було про ролю японських мільйонів у розвитку російської революції, то хоч про людське око подбало тоді воно про біль-

шу ймовірність своат брехні: все-таки не покуснилося на мільйони,—де йому, правда, нічого й не коштувало. Тут же за мізерні 20.000 марок цілу Україну за потрохами закулено, платичи, напр., якомусь «товариству Шевченка» аж цілх 600 марок. Воля ваша, панове, але це навіть не дотено вигадати! Коли вже з редакцій польських газет роздавати, коштом пруського уряду, субудій українцям, то що коштувало б суцашним Череп-Спиридовичам хоч більші суми привацяти: все-таки більше людей можна б так абламувати. Чи може й тут кривеза натягання на те, що з такою грацією висюдован д. Святий Ягедомб? дивіться, мовляв, що за народ такий, що навіть продає себе порядком не годен! Так чи инакше, а не ми сами скептично ставимося до сенсаційних розповідок Раковського. Його документи це в-осени були в руках редакції львівської «Rzeszupolite!» і протє навіть вона одкинула їх, вважаючи на відміну їх пігметистів. Писано, що та сама «Rzeszupolita» цілком певна, що зваяка між українцями та пруськамі—річ відома і вже була (?) тому доканя*. Але, долає вона, «такі документи» тільки в природі можуть отаку українців, бо вони од них легко відлекаються, а тоді заповіяти муть, що взагалі нема ніякого українсько-пруського порозуміння». Як бачите, не в значливості до українців прогналі Раковського, як казюв, «Приякартешкого Руи» (от іше лицарі зваяйлися благородні, без страху і догані) він дітався до редакції Kurjera Warszawskiego і вона, взявши з шпига писаву присягу, чудесла недоладній фальшифку у світ. А польський світ, в особах народоловомоєкротичних і навіть частини протупових публіцистів, очинив зараз гвалт. Щоб зрозуміти, чому так могло статися, що відомо брехливі документи пішли за «віригоди», треба вернутися до легенди про пруські марки.

Вигадка про пруські марки останнім часами дуже поширлася серед націоналістичного польського громадянства. Яка це річ там популярна, можна бачити з того, що її не пуряються навіть люде тоді, коли прібі-

